

המבקשים :

1. האגודה לזכויות האזרח בישראל
2. א.מ.
3. א.ו.
4. ג.א.

ע"י ב"כ עוה"ד גיל גן-מור ו/או נירה שלו ו/או דן יקיר ו/או דנה אלכסנדר ו/או אבנר פינצ'וק ו/או עאוני בנא ו/או לילה מרגלית ו/או ו/או לימור יהודה ו/או עודד פלר ו/או טלי ניר ו/או קרן צפריר ו/או נסרין עליאן ו/או ראויה אבורביעה ו/או משכית בנדל ו/או רגד ג'ראיסי

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
רחוב נחלת בנימין, 75 ת"א 65154
טל': 03-5608185; פקס: 03-5608165

- נ ג ד -

המשיבות :

1. עיריית תל-אביב-יפו
ע"י ב"כ מהשירות המשפטי, עיריית תל-אביב-יפו
טלפון: 03-5218362; פקס: 03-7240113

2. משטרת ישראל
ע"י פרקליטות המדינה (אזרחי), מחוז תל-אביב

בקשה למתן צו ביניים

בית המשפט הנכבד מתבקש להורות למשיבות לא לסלק בכפייה אנשים חסרי בית הלנים תחת כיפת השמיים משטחים ציבוריים שונים ברחבי העיר תל-אביב יפו ולא להחרים את ציוד הלינה שלהם, עד להכרעה בעתירה.

עניינה של עתירה זו בפעילות לא חוקית ובהתעמרות המשיבים בחסרי בית בתל אביב. חסרי בית אלו נמצאים כבר שנים ממושכות ברחוב, ובמהלך מחאת הקיץ שהו במאהלים השונים וראו בהם קהילה תומכת ומשקמת. אלא שמאהלי המחאה פונו ביום 3.10.11, והמוחים חזרו אל בתיהם, ואילו חסרי הבית נותרו ללא פתרון וללא מסגרת והם ממשיכים לגור תחת כיפת השמיים עם מעט הציוד האישי שלהם.

המשיבה 1, עיריית תל-אביב יפו (להלן – המשיבה), לא רק שלא השכילה לפתור את מצוקתם אלא שהיא רואה בהם בשוגג סרח עודף למחאה, וכפי שיפורט בהמשך רודפת אותם ומתנכלת להם, בלי שערכה את האבחנה המתבקשת בינם לבין פעילי המחאה החברתית, ובלי להבחין בשינוי הנסיבות והמשיבה 2 מסייעת בידה.

המשיבות אינן מצביעות על כל מקור חוקי לפעולותיהן נגד קבוצת חסרי הבית. נראה שכל מטרת הפעילות היא לשבור את רוחם ולפרק את הלכידות שנוצרה במהלך הקיץ בין חסרי בית שונים, ובינם לבין קבוצת הפעילים שמלווה אותם ומסייעת להם למצוא פתרונות קבע. במקום לסייע, המשיבה פועלת לבידודם וסילוקם של חסרי הבית, ודוחפת אותם כל אדם לגורלו, במטרה שיחזרו להצטנף בפינות מבודדות ונסתרות מהעין בשולי העיר והחברה.

פניות דחופות למשיבות לא נענו, על כן אין מנוס מהגשת עתירה דחופה זו ובקשה דחופה לצו ביניים.

ואלה נימוקי הבקשה:

תמצית העובדות

1. העותרת 1 הינה עמותה הפועלת לקידום זכויות האדם ובכלל זה להגנה ולקידום זכויותיהם של חסרי הבית בישראל. העותרים 2-4 הם חסרי בית תושבי תל אביב הלנים ביחד עם חסרי בית נוספים במקומות ציבוריים ברחבי העיר תל אביב.
  2. כמפורט בעתירה, בעקבות צווי הפינוי שהוצאו למאהלי המחאה בעיר, פונו חלק מהמאהלים, כאשר הציוד ששימש את מאהלי המחאה, לרבות האוהלים עצמם, פונה הן על ידי חברי המאהלים מרצון והן על ידי מפנים מטעם העירייה. לאחר פינוי המאהלים נותרו חסרי בית שאין להם דירה להתפנות אליה. אלה לנים בשדרות, בכיכרות ובגינות הציבוריות ברחבי העיר. הם ישנים תחת כיפת השמיים, חלקם על מחצלות או קרטונים, וכל שיש באמתחתם הוא ציוד לינה (שמיכות), שקי שינה ומספר מועט של אוהלים), מעט ציוד אישי ובגדים. כמה מהפעילים החברתיים ממשיכים ללוות את חסרי הבית ולשמש עבורם קהילה. מעטים מהם לנים עמם בלילות תחת כיפת השמיים כדי לספק להם תמיכה ועזרה, ורוב הפעילים חוזרים ללון בבתיהם.
  3. המשיבה לא הסתפקה בפינוי מאהלי המחאה שהוקמו ברחבי העיר, ופועלת מאז, באמצעות הסיירת הירוקה והמשטרה, לסלק את חסרי הבית עצמם מרחובות מרכזיים, מכיכרות ומגינות ציבוריות ברחבי העיר, כששלוחיה מורים להם "לחזור לחור שממנו באו". באופן יומיומי, פקחים מטעם המשיבה ושוטרים מתייצבים הן בשעות הלילה והן בשעות הבוקר המוקדמות במקומות שונים בעיר בהם לנים חסרי בית, דורשים מהם להתפנות, מאיימים עליהם כי יפוננו בכוח ואף מחרימים מהם את מעט הציוד האישי שנמצא לצידם. נוכח האמור לעיל, חסרי הבית עוברים ממקום למקום בתקווה למצוא מקום לשהות בו במהלך הלילה, אך בכל מקום שאליו הם מגיעים, מייד מתייצבים פקחי המשיבה ולעיתים גם שוטרים, בליווי משאית, אוסרים על האנשים להישאר ללון, מחרימים ציוד, מאיימים עליהם ומגרשים אותם.
  4. בעתירה מפורטים מספר מקרים במקומות שונים בעיר בהם המשיבים הורו לאנשים חסרי בית שלנו תחת כיפת השמיים להתפנות, והחרימו להם ציוד לינה וציוד אישי. במספר מקרים, חסרי בית שסירבו להתפנות אף נלקחו לתחנת המשטרה בתואנות של העלבת שוטר והפרעה לשוטר במילוי תפקידו. חלקם שוחררו מהמעצר בתנאים מגבילים ועם צווי הרחקה.
  5. בעקבות הדיווחים אודות פעולות פינוי בלתי חוקיות שמבצעת המשיבה נגד חסרי הבית, פנתה ביום 4.10.11 האגודה לזכויות האזרח למשיבות. האגודה לזכויות האזרח טענה כי מדובר בפעולות הנגועות בחוסר חוקיות ובחוסר סמכות חמורים, ודרשה מהמשיבות להורות על הפסקתן לאלתר. משלא התקבל מענה מהמשיבות, והעירייה המשיכה להטריד את חסרי הבית ולגרשם מכל מקום בעיר, פנתה האגודה לזכויות האזרח ליועץ המשפטי של המשיבה, וחזרה על דרישתה האמורה.
- העתק מכתבי האגודה מיום 4.10.11 ומיום 6.10.11 צורפו כנספחים 1/ע ו-2/ע לעתירה, בהתאמה.

6. עד למועד כתיבת בקשה זו לא התקבל מענה מהמשיבות. לאור העובדה שההתנכלות וההתעמרות בחסרי הבית, והניסיונות לפנותם, נמשכים על בסיס יומיומי, ללא כל סמכות חוקית לכך, ובאין מענה מהמשיבות - נאלצים העותרים לפנות בדחיפות לבית המשפט.

הבקשה לצו ביניים

7. דין הבקשה להתקבל שכן סיכויי העתירה גבוהים ומאזן הנוחות עם המבקשים.

סיכויי העתירה גבוהים

8. סיכויי העתירה גבוהים, שכן פעולות המשיבות בלתי חוקיות ונטולת סמכות. כמפורט בעתירה, הטלת איסורים על חסרי בית לשהות במקומות ציבוריים, ללון תחת כיפת השמיים, לשהות בכיכרות או בשדרות עם אנשים נוספים, או החרמת ציוד לינה וציודם האישי להשגת מטרה זו - היא בלתי חוקית ומהווה התעמרות והתנכלות גרידא. חלק מהעדויות בשטח מצביעות על כך שגם לדידן של המשיבות, אין להן סמכות להורות לחסרי הבית לזוז בכפייה למקום אחר מזה שבו הם לנים. לפי עדויות חלק מחסרי הבית, שלוחי המשיבות אמרו להם כי הם אינם יכולים לכפות עליהם להתפנות אך דורשים מהם לוותר על המזרון והשמיכה שעוטפת את גופם בלילות. על כך יש להוסיף מספר מעצרים ועיכובים והחרמת ציוד אישי. התנהלות זו אינה חוקית, ומעוררת חשש ממשי לשימוש בטקטיקות של התנכלות ובריונות לצורך מימוש מטרה בלתי ראויה, שאין דרך חוקית להשיגה.

9. כאשר עירייה מורה לאדם כי עליו להצטנף בפינת רחוב נידח, "לחזור כל אחד לחור שלו", היא רומסת את כבודו ואת האוטונומיה הבסיסית שלו, היא מעבירה לו מסר ברור כי הוא נחות ו"מטרד", וכי אינו חלק מהציבור, שהפארקים, הכיכרות והשדרות אמורים לשרת. לכן, הוראה לשלול מאדם חסר בית את החירות להימצא במקום מסוים או ללון בו, או לסלקו בכפייה מרחוב מסוים לרחוב אחר, ובמיוחד תוך שימוש במעצר של מי שמתנגד לכך, מחייבת הסמכה מפורשת בחוק. הסמכה כזו אין בנמצא, ובכל מקרה לא הוצגה לעותרת עד מועד הגשת העתירה.

10. כשביקש המחוקק לתת סמכות לפנות אדם בכפייה הוא עיגן אותה בחקיקה. חוק טיפול בחולי נפש, התשמ"א-1991, למשל, נותן כלי להתמודדות עם מצבים קיצוניים, שבהם ברור כי חסר הבית מסרב להתפנות בשל מחלת נפש, ובשל כך מסכן סיכון פיזי מיידי את חייו או את חיי אחרים. אלא שבענייננו אין מדובר באחד מהמצבים הקיצוניים הללו שבהם מצא לנכון המחוקק לתת סמכות כה מרחיקת לכת לרשויות.

11. גם תקנון העבודה הסוציאלית (תע"ס), המהווה את נוהל העבודה הפנימי והמחייב של רשויות הרווחה, אינו מקנה סמכות לפנות בכפייה חסרי בית (המכונים בנהל "דרי רחוב"). על פי הנוהל, על העובד הסוציאלי לרכוש את אמונו של חסר הבית ולהציע לו קורת גג זמנית, מזון וביגוד. אלא שאם חסר הבית אינו מעוניין להתפנות, יש להציע לו שתייה חמה וכריך, ובחורף, להציע שמיכה וביגוד חם.

12. גם בפקודת העיריות אין סמכות לאסור על אנשים חסרי בית לא ללון באזורים ציבוריים, וסמכותה של העירייה מתבטאת בהקמת שיכונים ובתי מחסה למי שזקוק. הנה כי כן, אין הסמכה חוקית לפעולות העירייה, פקחי הסיירת הירוקה של העירייה והשוטרים.

13. כאמור, לא רק שאין מקור חוקי להורות לחסר בית לא להתעטף בשמיכה בלילות הקרים, אלא שהתעייס מחייב את רשויות הרווחה של המשיבה לחלק שמיכות כאלו. יש פה יחס של איפה ואיפה ושרירות כלפי העותרים וחבריהם, לעומת אחרים. נראה שכל חטאם של העותרים הוא רצונם ללון יחד עם עוד חסרי בית במקומות שהעירייה אינה מעוניינת לראותם בהם. אם היו מתבודדים להם לבדם בפינת רחוב אפלה באחת משכונות העוני של העיר, שכונות בהם התושבים רגילים לראות חסרי בית לנים ברחובות, אזי לא רק שלא היו נתקלים בהתנכלות אלא אף היו זכאים לקבל מהמשיבה שמיכה ללילות הקרים. גם אם היו לנים יחד באזור תעשייה נידח, לא היו נתקלים בהתנגדות ככל הנראה. אלא שבעניינו ביקשו חסרי הבית ללון בשדרות וברחובות מרכזיים, ולשמור על קשר עם פעילים חברתיים המסייעים להם, וזה כנראה נתפש על ידי המשיבה כמטרד ואיום. מובן כי שיקול זה הוא שיקול זר ומפלה, שאין בינו לבין דאגה כנה לחסרי הבית דבר. הנה כי כן, המשיבים פועלים בחוסר סמכות.

מאזן הנוחות

14. גם מאזן הנוחות לטובת המבקשים. למשיבות לא ייגרם כל נזק ממתן צו ביניים כמבוקש. קשה להבין גם על איזה אינטרס ציבורי באות המשיבות להגן, שעה שכל פעולותיהן מסתכמות בנטילת החפצים האישיים, שמיכות ומזרונים וסילוק אנשים חסרי בית הלנים תחת כיפת השמיים. בהיעדר פתרונות דיוור אמיתיים, נראה שכל תכליתן של פעולות אלו לסמן לאותם אנשים כי כיכרות ושדרות מסוימים בעיר הם מחוץ לתחום עבורם וכי מקומם במקומות נסתרים מהעין בשולי החברה. אין זהו אינטרס שראוי להגנה.

15. לעומת זאת, למתן צו ביניים חשיבות מכרעת עבור העותרים וחבריהם, שבמהלך הימים האחרונים מגורשים ומוטרדים שוב ושוב על ידי המשיבות ואינם מצליחים לישון לילה אחד שלם ללא חשש. עבורם, רק מתן צו הביניים ימנע את המשך ההתנכלות והפינויים הכפויים, מהכיכרות והגינות הציבוריות בהם הם שוהים, ואת הפגיעה הקשה בחירותם, בכבודם ובחופש התנועה שלהם.

אשר על כן, ובהתבסס על ההשתלשלות האירועים והנימוקים המפורטים בעתירה ובבקשה זו, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו ביניים כמבוקש.

11 באוקטובר, 2011

גיל גן-מור, עו"ד

נירה שלו, עו"ד

ב"כ המבקשים